

Digitalni generacijski jaz

Autorice: Danijela Birt Katić, Jadranka Brkić Vejmelka, Ines Cvitković Kalanjoš

Digitalni generacijski jaz podrazumijeva različite startne pozicije s kojih osobe koje pripadaju raznim dobnim skupinama polaze u korištenju digitalnih alata. Proces digitalizacije razlikuje se u pojedinim zemljama Europe i svijeta. Ipak, gotovo svagdje prisutan je problem generacijskih razlika. Brojni čimbenici utječu na korištenje digitalnih alata među korisnicima treće dobi: spol, socioekonomski kontekst, mrežna dostupnost, razina obrazovanja, mjesto stanovanja (ruralno/urbano), motivacija itd. Generacijski jaz učestala je pojava, posebno zato što osobe starije od 65 godina čine veći dio stanovništva, primjerice u zemljama članicama EU-a čak 20,3 % u 2019. Istodobno, s razvojem tehnologije pojavljuju se novi digitalni alati za prevladavanje generacijskog jaza.

O čemu je riječ?

Za početak poželjno je pročitati koncept o digitalnom generacijskom jazu. Tako bi se moglo objasniti njegovo značenje. Mnoge starije osobe koje ne poznaju najnovije digitalne tehnologije i nemaju razvijene vještine u tom području izložene su riziku da budu zanemarene. Primjeri iz svakodnevnog života pokazuju sve veći digitalni jaz koji se pojavljuje među različitim generacijama. Nastavnici bi trebali poduzeti određene korake kako bi učenici bili svjesni razlike u korištenju digitalnih alata s obzirom na starost korisnika. To može biti igra asocijacija kroz koju će svaki učenik i učitelj izraziti osobnu asocijaciju o pojmu digitalnog generacijskog jaza s pomoću slike, riječi, pojmova. Ovo nam može pokazati brojne aspekte navedenog problema kojeg možda nismo svjesni.

Isprobajte!

Primjer 1:

Ovaj primjer pomaže učenicima kako bi pomogli starijim osobama. Pomozite učenicima da postave sigurne lozinke i preuzmu aplikaciju za upravljanje na svoje uređaje kako ne bi morali pamtit sve lozinke za prijavu. Provjerite njihove postavke privatnosti na društvenim mrežama i pokažite im kako postaviti svoje podatke tako da ih mogu vidjeti samo prijatelji. Pregledajte pravila o privatnosti za mrežne stranice na kojima mogu kupovati, plaćati račune ili dijeliti zdravstvene podatke i kako bi im mogli pokazati brojne prednosti u korištenju digitalnih alata koji nadmašuju sigurnosne rizike. Otvorite bilježnicu u kojoj želite navesti lozinke i korisnička imena.

- Kako digitalna sigurnost utječe na naš život?
- Trebaju li starije osobe sigurne mjere i ako da, zašto?
- Što mislite o čuvanju i „spremanju“ važnih podataka, riječi/lozinke?
- Što znači sigurnost podataka u digitalnom svijetu?

Primjer 2:

Kako biste pomogli starijim osobama da se koriste digitalnim alatima i kako biste ih motivirali, navedite učenike da oni potaknu svoje roditelje i susjede da napišu poruku ili pismo članovima obitelji (djeci, roditeljima) ili prijateljima putem e-pošte.

- Smatrate li se sposobnim pripremiti učenike da budu učitelji starijima?
- Kako je moguće senzibilizirati učenike/studente za rad i pomoć starijim osobama?

Primjer 3:

Pokušajmo se koristiti internetom! Možemo otvoriti neku zanimljivu stranicu i pregledavati je. Pokušajte pronaći najzanimljivije teme za starije osobe. Saznajte kako izbjeći nepoželjne veze, stranice itd. Pokušajte pronaći odgovarajuće aplikacije za besplatno digitalno učenje (<https://seniorplanet.org>).

- Zna li neku inicijativu o digitalnoj pismenosti za starije osobe u vašoj lokalnoj zajednici?
- Koliko pozornosti vaša škola posvećuje digitalnoj pismenosti, posebno za starije zaposlenike?

Primjer 4:

Postoje neke aplikacije koje starijim osobama omogućuju češće korištenje digitalnih alata. Primjerice, postoji glasovno aktiviranje kućanskih aparata (IoT) za korisnike s ograničenom pokretljivošću, sustav prepoznavanja govora koji pokreće umjetna inteligencija i koji može komunicirati na različitim dijalektima. Sve to poboljšava komunikaciju, posebno za starije korisnike.

- Smatrate li da su sadašnje aplikacije primjerene za starije korisnike?
- Pokušajte koristiti se nekim od tih aplikacija sa svojim učenicima i pitati ih za mišljenje.
- Gdje je vaše mjesto kad se govori o ovom konceptu, imate li vi problema s korištenjem novih digitalnih alata?

Primjer 5:

Neke se vježbe mogu primjenjivati na pametnim telefonima, pametnim satovima kako bi naučili koristiti se vrlo korisnim aplikacijama (pedometar), fitbit (<https://www.fitbit.com/global/eu/home>), MyFitnessPal (<https://www.myfitnesspal.com>), Health (<https://www.health.com/#main>). Preporučujemo da se počne od najjednostavnijih aplikacija.

- Je li moguće pratiti (sve) inovacije u digitalnom svijetu?
- Smatrate li ubrzano poboljšanje digitalnih alata pomalo frustrirajućim?

[Recite kolegama!](#)

Razgovarajte sa svojim kolegama i učenicima/studentima o problemima upotrebe digitalnih alata koji su posljedica generacijskog jaza. Koji su problemi najčešći? Predložite mjesečne kratke sastanke (uživo ili online) kako biste raspravljali o aktualnim problemima u korištenju digitalnih aplikacija.

Primjere koje osmislite radeći sa studentima možete zasigurno podijeliti s kolegama u vašem kolektivu, ali predlažemo da ih podijelite putem Digital Inclusion Map na mrežnoj stranici DigitClue. D.I. Karta je karta svijeta, možete unositi svoje projekte, materijale, ideje te pisati komentare o digitalnoj pismenosti u svojoj zemlji.

Razmišljajte dalje!

Pokušajte razmišljati o značenju dobne razlike u kontekstu digitalnog ili što to znači. Ako ste svjesni problema, znate li neke druge mogućnosti kako premostiti digitalni jaz. Zamislite se u određenoj životnoj dobi i mogućim problemima koji bi se mogli pojaviti u korištenju digitalnih aplikacija.